

Lähettilä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Uudenmaan liitto
Esterinportti 2 B
00240 Helsinki
toimisto@uudenmaanliitto.fi

Lausunto Uudenmaan maakuntaohjelmasta ja ympäristöselostuksesta

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 4497 jäsentä loppuvuonna 2024) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toimintaalue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa kiittää Uudenmaan liittoa lausuntomahdollisuudesta. Yhdistys on perehtynyt Uudenmaan maakuntaohjelmaan sekä ohjelman ympäristöselostukseen ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Pidämme nähtävillä ollutta Uudenmaan maakuntaohjelmaa vuosille 2026–2029 hyvin valmisteltuna, johdonmukaisena ja selkeästi jäsennehtynä. Ohjelma sisältää vision vuoteen 2050 sekä painopisteet ja tavoitteet seuraavan neljän vuoden ajalle koko maakunnan kehittämiseksi, ja sen tarkoituksena on yhteensovittaa maakunnan tasolla ilmastonmuutoksen hillinnän, luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämisen ja luonnon tilan parantamisen sekä kiertotalouden, planetaarisiin rajoihin mahtuvan kasvun, kilpailukyvyyn, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden tukemisen kaltaisia tavoitteita. Työn kolmen painopisteen (Ympäristöviisas Uusimaa, Innovatiivinen Uusimaa ja Onnellisten Uusimaa) toteuttamista on tarkoitus ohjata ja seurata myöhemmin laadittavilla tai päivitettävillä tiekartoilla.

Uudenmaan liiton julkilausuttu tavoite on tehdä Uudestamaasta maakunta, joka seisoo ilmastonmuutoksen hillinnän etujoukoissa. Pidämme tätä tavoitetta ehdottoman kannatettavana ja kiitettävänä. Samalla huomioimme, että ilmastonmuutoksen hillintää ja luontokadon pysäyttämistä ei voida erottaa toisistaan ja käsitellä toisistaan irrallisina asioina, ja esitämme saman etujoukoissa seisomisen tavoitetta ulotettavaksi myös luontokadon pysäyttämiseen.

Keskitymme lausunnossamme pääasiassa ensimmäiseen painopisteeseen eli Ympäristöviisaaseen Uuteenmaahan.

Ympäristöviisas Uusimaa

Maakunnan haasteet luonnon monimuotoisuuden heikentymisen ja luontokadon etenemisen suhteen on tunnistettu ohjelmassa asianmukaisesti, ja painopisteen tavoitteet on pääosin muotoiltu näihin haasteisiin nähden onnistuneesti. Painopisteen toteutumista on tarkoitus seurata mittareilla, joista ohjelmaan on nostettu kasvihuonekaasupäästöjen kehitys, hiilinielut ja luonnonsuojelualueet. Pidämme näitä kaikkia mittareita tärkeinä, mutta esitämme sen lisäksi, että mittareiden joukkoon nostettaisiin myös eliölajien alueellisen uhanalaisuuden kehitys vähintään yhden maakuntaohjelman aikajaksoa pidemmän aikavälin mittarina. Tämä tukisi myös esimerkiksi maakunnan elinympäristöjen ekologisen kytkeytyneisyyden ja ekologisten verkostojen toimivuuden tehokasta seurantaa. Kattojärjestömme BirdLife Suomi on päivittänyt alueellisesti uhanalaisten lintulajien arviointia vuonna 2021. Alueellisesti uhanalaisiksi on arvioitu vain sellaisia lajeja, jotka valtakunnallisella tasolla ovat elinvoimaisia (LC) tai silmälläpidettäviä (NT). Uudellamaalla tällaisia alueellisesti uhanalaisia lajeja ovat ampuhaukka, kapustarinta, liro, pikkulokki, viirupöllö, helmipöllö, pohjantikka, niittykirvinen, keltavästäräkki, järripeippo sekä pohjansirkku.

Mainitut lajit toimivat eräinä indikaattoreina usean eri elinympäristön tilan kehitykselle Uudellamaalla. Metsien (viirupöllö, helmipöllö, pohjantikka) ohella näiden lajien kehitystä tarkastelemalla voidaan saada tukea myös mm. kosteikkojen (pikkulokki) ja avomaiden sekä soiden (niittykirvinen, keltavästäräkki, pohjansirkku) tilan arviointiin. Lisäksi katsomme, että myös valtakunnallisesti uhanalaisten lajien tilaa tulee hyödyntää vastaavana mittarina.

Luontoposiitivisuus (1.1) on välttämätön tavoite. Ohjelmassa luontoposiitivisuuden määritellään tarkoittavan sitä, että maankäytön haittaa luonnon monimuotoisuudelle vähennetään, luontoympäristöjen tilaa parannetaan sekä luonnon monimuotoisuutta lisätään soveltuvilla alueilla myös rakennettuun ympäristöön. Rakennetun ympäristön osalta esitämme ohjelmaan lisättäväksi tavoitteen lintuystävällisen rakentamisen edistämisestä ja lintujen törmäyskuolleisuuden vähentämisestä Uudellamaalla. Vihreän siirtymän hankkeiden sijoittaminen yhdyskuntarakenteen yhteyteen on tärkeää ja välttämätöntä, ja kaikessa maankäytössä tulee pyrkiä siihen, että metsäelinympäristöjen määrä lisääntyy ja ekologinen kytkeytyneisyys vahvistuu. Kosteikkoja ja soita tulee ennallistaa, ja maakunnan väestönkasvun aiheuttama rakentamispaine ei saa johtaa siihen, että maakunnallisesti tärkeitä muuтонаikaisia levähdysalueita nakeretaan pala palalta pienemmäksi. Tällaisiin levähdysalueisiin lukeutuu Uudellamaalla tärkeitä peltoalueita, kuten Seutulan, Niskalan ja Viikin pellot pääkaupunkiseudulla, Lepsämä Nurmijärvellä, Saltfjärdenin seutu ja Friggesby Kirkkonummella, Kytäjän–Livinkylän pellot Hyvinkäällä, Meltolan peltoaukea Raaseporissa sekä Myransin seutu Siuntiossa. Ohjelman pääpaino on metsissä, mikä on sekä ymmärrettävää että tärkeää. Metsien ohella myös peltojen säilyttäminen, kosteikkojen kehittäminen ja kosteikkojen sekä soiden ennallistaminen ja vesistöjen ekologisen tilan parantaminen on välttämätöntä luontokadon pysäyttämiseksi ja luontoposiitivisuuden saavuttamiseksi. Meri- ja rannikkoalueiden suojelun edistäminen ja kehittäminen on niin ikään välttämätön ja kannatettava tavoite.

Painopisteen kahden muun tavoitteen eli hiilinegatiivisen kiertotalousyhteiskunnan (1.2) ja ilmastokestävän maakunnan (1.3) osalta tulee korostaa ja selkeyttää sitä, että näiden tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävät keinot eivät voi heikentää tai estää maakunnallisen luontoposiitivisuuden saavuttamista. Toisin sanoen esimerkiksi raideliikenteen tehostamisen ja runkoverkon kehittämisen tai uusiutuvan energian tuotantoon liittyvän infrastruktuurin rakentamisen kaltaiset toimet on suunniteltava ja toteutettava niin, ettei niistä aiheudu haittaa luonnon monimuotoisuudelle.

Ympäristöselostuksesta

Maakuntaohjelma on yleispiirteinen suunnitelma, jolla ei ole juridista velvoittavuutta. Ohjelmassa ei myöskään esitetä varsinaisia konkreettisia toimenpiteitä, vaan hahmotellaan eri toimijoiden yhteistyön kautta tavoiteltavia maakunnallisen kehityksen painopisteitä. Näiden painopisteiksi muotoiltujen tavoitteiden toteutumiseen liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Ympäristöselostuksessa esitetyt näkökulmat myönteisten vaikutusten edistämiseksi ja mahdollisten kielteisten vaikutusten lieventämiseksi maakuntaohjelman toteutusvaiheessa ovat kannatettavia, ja ne tulee huomioida jatkotyöskentelyssä. Erityisesti hankerahoituksen suuntaaminen maakuntaohjelman mukaisia ilmasto-, ympäristö- ja energiataavoitteita edistäviin hankkeisiin (sillä lisättävällä reunaehdolla, etteivät nämä hankkeet vaaranna luontopositiivisuuden saavuttamista) sekä vihreän siirtymän hankkeita koskevat näkökulmat ovat erinomaisia ja tarpeellisia.

Helsingissä 5.11.2025

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry